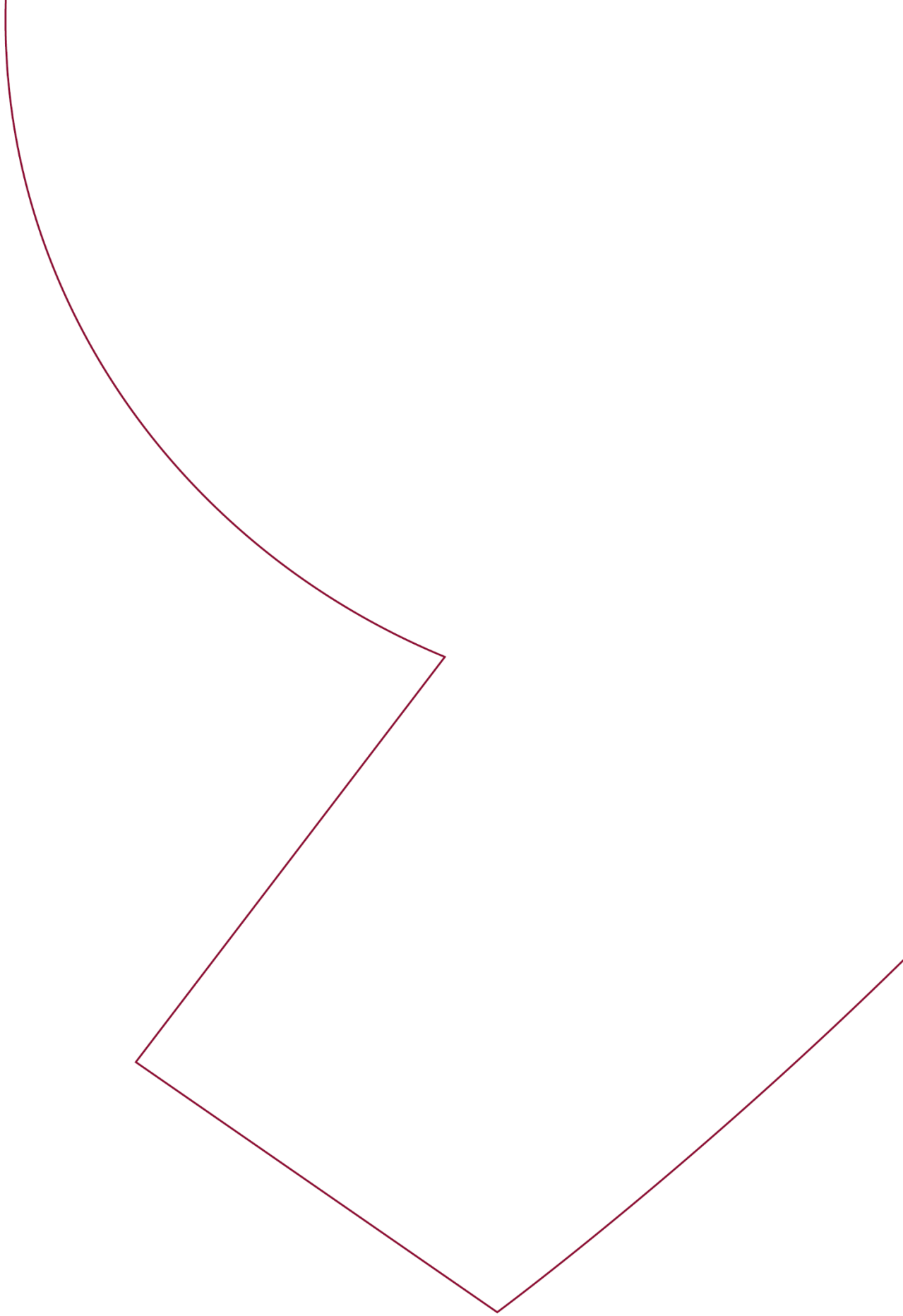

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

Master Jeugdrecht
voltijd

UNIVERSITEIT LEIDEN

Sir Winston Churchilllaan 273
2288 EA Rijswijk
Postbus 70, 2280 AB Rijswijk
+31 (0)88 998 3140
www.hobeon.nl
info@hobeon.com

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

Master Jeugdrecht
voltijd

UNIVERSITEIT LEIDEN

Croho nr. 66474

Hobéon Certificering & Accreditatie

Datum

24 september 2024

Prof. mr. A. Oskamp

Prof. dr. R. Wessel

Prof. mr. E. du Perron

Dr. mr. S. Jansen

Prof. mr. S. Struijk

Prof. mr. G. Meussen

Prof. mr. S. Roes

N. de Kruijf LLB

Secretaris

Dr. M. van Bogaert

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	4
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	6
5.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Beoogde leerresultaten	22
BIJLAGE II	Scoretabel	24
BIJLAGE III	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE IV	Lijst geraadpleegde documenten	28
BIJLAGE V	Panelsamenstelling	29

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Universiteit Leiden
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, besluit 8 mei 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Masteropleiding Jeugdrecht
registratienummer croho	66474
domein/sector croho	Rechten
oriëntatie opleiding	WO
niveau opleiding	Master
graad en titel	Master of Laws (LLM)
aantal studiepunten	60 EC
afstudeerrichtingen	
locatie	Leiden
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum visitatie / opleidingsbeoordeling	10 t/m 12 juni 2024

2. SAMENVATTING

De masteropleiding Jeugdrecht aan de Universiteit Leiden is een éénjarige voltijdse master-opleiding aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. De in Nederland unieke opleiding richt zich op de rechten van het kind en de positie van de minderjarige in het Nederlands recht vanuit verschillende rechtsgebieden. Het panel was onder de indruk van de energie, ambitie en het enthousiasme van studenten en docenten van deze opleiding.

Standaard 1 – Beoogde leerresultaten

De opleiding voorziet studenten van de kennis en vaardigheden die nodig zijn om complexe juridische vraagstukken rond kinderen en gezinnen te behandelen. Het programma benadrukt de invloed van internationale mensenrechten op het jeugdrecht. Studenten ontwikkelen analytische, onderzoeks- en communicatieve vaardigheden en worden opgeleid om juridisch deskundige oplossingen te vinden binnen een breed maatschappelijk en ethisch kader. Het panel waardeert de unieke, rechtsgebiedoverstijgende en multidisciplinaire aard van de opleiding, evenals de ontwikkeling van omgevingsbewustzijn van de studenten. De beoogde leerresultaten van de master Jeugdrecht richten zich op verdieping van juridische en academische vaardigheden, kritisch reflecteren op de rol van het recht en bijdragen aan rechtsontwikkeling en wetenschappelijk debat. De opleiding heeft een sterke link met de beroepspraktijk via een Raad van Advies en gastcolleges van professionals. Afgestudeerden zijn voorbereid op diverse functies binnen en buiten het juridische domein, zoals bij de rechterlijke macht, advocatuur, overheidsbeleid, en non-profitorganisaties. Het panel concludeert dat de opleiding voldoet aan de landelijke normen en adequaat voorbereidt op de eisen van de praktijk.

Op basis van deze overwegend positieve bevindingen, concludeert het panel dat de masteropleiding Jeugdrecht voor standaard 1 de basiskwaliteit realiseert en komt daarmee tot het oordeel 'voldoet'.

Standaard 2 - Onderwijsleeromgeving

De faculteit is van oudsher decentraal georganiseerd. Dit zorgt voor een breed scala aan specialisaties, maar maakt het ook complex om gezamenlijke procedures op te zetten en wijzigingen door te voeren. Het panel ziet dat de faculteit werkt aan betere afstemming en overleg tussen de afdelingen.

De opleiding richt zich op beheersing van het recht en de vaardigheden om dit toe te passen, waarbij studenten zelfstandig kritisch leren reflecteren. De beoogde leeruitkomsten worden per vak vertaald naar leerdoelen en het curriculum bevat samenhangende leerlijnen die kennis en vaardigheden integreren. Het onderwijs is kleinschalig, interactief en activerend, met een sterke verwevenheid van onderzoek en onderwijs. Studenten waarderen de persoonlijke begeleiding en laagdrempelige interactie met docenten. Het curriculum omvat vakken waarin studenten zowel kennis als juridische vaardigheden ontwikkelen. De vaardighedenlijn omvat practicum, privatissimum en de scriptie, gericht op praktijkvaardigheden en rechtswetenschappelijk onderzoek. Studenten waarderen de academische houding en de focus op schrijfvaardigheden, hoewel ze meer begeleiding bij het practicum wensen.

De selectieve master Jeugdrecht neemt jaarlijks 50 studenten aan. De diversiteit van de studentenpopulatie is een aandachtspunten en de opleiding denkt na over verbetering van de diversiteit. Het panel constateert dat het tweede instroommoment in februari nadelen heeft, zoals de integratie van nieuwe studenten en verhoogde werkdruk voor docenten.

De master bereidt studenten goed voor op de arbeidsmarkt met praktijkgerichte vakken, excursies en gastcolleges. Studenten ervaren pieken en dalen in de werkdruk, met veel wekelijkse opdrachten. Er wordt nagedacht over een evenwichtigere verdeling van de studielast.

De opleiding heeft een divers en betrokken docententeam met veel praktijkervaring, dat waarde hecht aan interactie met studenten en luistert naar feedback. Ondanks de hoge werkdruk zijn

docenten enthousiast en streven ze naar voortdurende verbetering van het programma. Het panel moedigt de opleiding aan om aandacht te blijven besteden aan werkdruk.

Op basis van deze overwegend positieve bevindingen, concludeert het panel dat de masteropleiding Jeugdrecht voor standaard 2 de basiskwaliteit realiseert en komt daarmee tot het oordeel 'voldoet'.

Standaard 3 - Toetsing

De faculteit hanteert vier uitgangspunten voor de constructie van toetsing ter bevordering van betrouwbare, inzichtelijke en onafhankelijke toetsing, namelijk *constructive alignment*, gedegen toetsen, docent en examiner-ontwikkeling en gedegen kwaliteitsborging van toetsing. In studiejaar 2023-2024 startte de herziening van het facultaire toetsbeleid, met richtlijnen voor *low stakes* toetsen, strategisch inzetten van toetsen, en herkansingsbeleid. Het panel is positief over de toegenomen aandacht voor toetsing en toetsbeleid.

De toetsing is voldoende divers en voornamelijk summatief, al wordt formatief toetsen steeds meer ingezet. Scripties worden beoordeeld door de begeleider en een tweede lezer, met onafhankelijke beoordelingsformulieren. Bij hoge plagiaatscores wordt nader onderzoek gedaan, maar de procedures worden niet altijd goed gedocumenteerd.

De examencommissie voert haar wettelijke taken adequaat uit, zoals onderzoek van tentamenkwaliteit via studentvakevaluaties en steekproefsgewijze controles. Het panel benadrukt het belang van een meer proactieve houding van de examencommissie die door het faculteitsbestuur en opleidingsmanagement goed in positie moet worden gezet. De faculteit heeft maatregelen tegen fraude en plagiaat genomen, met speciale aandacht voor AI-ontwikkelingen, al kan dit proactiever volgens het panel.

Op basis van deze bevindingen, concludeert het panel dat de masteropleiding Jeugdrecht voor standaard 3 de basiskwaliteit realiseert en komt daarmee tot het oordeel 'voldoet'.

Standaard 4 – Gerealiseerde leerresultaten

Het panel beoordeelde 15 masterscripties Jeugdrecht en concludeert op basis daarvan dat studenten bij afstuderen voldoen aan de beoogde eindkwalificaties. Het is positief over de kwaliteit van de afstudeerwerken en kan zich vinden in de gegeven eindcijfers. Na afstuderen vinden studenten snel een positie op niveau.

Het panel is ervan overtuigd dat de masterstudenten Jeugdrecht de beoogde leerresultaten realiseren. Het panel komt voor Standaard 4 dan ook tot het oordeel 'voldoet'.

Algemene conclusie:

Concluderend, de masteropleiding Jeugdrecht is een mooie, unieke opleiding die met een samenhangend en inhoudelijk goed curriculum juristen aflevert met een specifieke focus op kinderen en jongeren.

Het panel adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding. Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter op 24 september 2024.

3. INLEIDING

Algemene informatie

De voorliggende beoordelingsrapportage is het resultaat van de 'Beperkte Opleidingsbeoordeling' van de wo-masteropleiding Jeugdrecht van de Universiteit Leiden. Deze beoordeling is op 10, 11 en 12 juni 2024 in Leiden uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen. Voor programma, werkwijze, beslisregels en samenstelling panel zie de bijlagen.

De masteropleiding Jeugdrecht wordt verzorgd door de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. In totaal biedt de faculteit vier bacheloropleidingen, zeven reguliere masteropleidingen en negen Advanced Masters aan op het gebied van de rechtsgeleerdheid en criminologie. Iedere opleiding heeft een opleidingsdirecteur die verantwoordelijk is voor de kwaliteit en samenhang binnen de opleiding. Afstemming tussen opleidingen vindt plaats in het Onderwijsbestuur dat het Faculteitsbestuur adviseert over onderwijsgerelateerde onderwerpen.

De faculteit is onderverdeeld in vijf wetenschappelijke instituten, met elk een wetenschappelijk directeur aan het hoofd. Binnen de instituten bestaan 23 afdelingen die zich bezighouden met de bestudering van een juridisch deelgebied of aanpalende discipline. Het Faculteitsbestuur bestuurt de faculteit en overlegt ongeveer negen keer per jaar met de wetenschappelijk directeurs van de vijf instituten binnen de faculteit. De portefeuillehouder onderwijs van het Faculteitsbestuur is primair verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het facultaire onderwijsbeleid en voor de uitvoering en organisatie van het onderwijs.

Aanbevelingen vorige visitatie

De opleidingen geven in het zelfevaluatie-rapport een overzicht van de acties die zijn genomen naar aanleiding van de aanbevelingen van het vorige accreditatiepanel (2018). Een aantal aanbevelingen en hun vervolgacties werden tijdens het locatiebezoek met de opleiding besproken, zoals een strakker tijdschema voor het scriptietraject en de verdere uitwerking van het toetsbeleid en de toetssystematiek. Het huidige panel concludeert dat de aanbevelingen in grote lijnen serieus zijn opgevolgd door de opleiding en is over het algemeen tevreden over de genomen verbetermaatregelen. Waar relevant zal dit rapport onder de afzonderlijke standaarden hier nog nader op ingaan.

Aanbevelingen Master Jeugdrecht	Opvolging
Een rechtsvergelijkende/internationale benadering in de eindkwalificaties en profilering zou voor verdieping kunnen zorgen.	Gebeurt nu extracurriculair, door samenwerking met Advanced Master Children's Rights.
De mate van Engelse taalvaardigheid waarover afgestudeerden moeten beschikken, opnemen in de eindkwalificaties.	Sluit niet meer aan bij landelijke ontwikkelingen.
Meer aandacht besteden aan internationale thema's, zonder de nationale focus los te laten meer plaats inruimen voor een breder internationaal perspectief.	Dit gebeurt in de eerste plaats in het vak Children's Rights, dat is verplaatst naar september (lees: de start van de master). Daarnaast aantal gezamenlijke extra-curriculaire activiteiten met de Advanced Master International Children's Rights die de afdeling ook aanbiedt.
Voorzien van een strakker tijdschema van het scriptietraject.	Is gebeurd
Toetsbeleid en toetssystematiek (toetsbeleidsplan, toetsplan en toetsmatrijzen) verder uitwerken.	Eerste toetsbeleidsplan feb. 2020. Nieuwe versie in ontwikkeling.
Waakzaam blijven voor wat betreft toekomstbestendigheid arbeidsmarktperspectieven.	Dit heeft de voortdurende aandacht van de opleiding.

Civiel Effect

Het zogenaamde civiel effect dat nodig is om toegelaten te worden tot de Rechterlijke Macht, het Openbaar Ministerie of de Advocatuur maakt niet rechtstreeks onderdeel uit van deze beoordeling, maar het panel heeft dit indirect wel onder standaard 1 ('opleiding voldoet aan wettelijke beroepsvereisten en eisen van het werkveld') bij de beoordeling betrokken. Conform het Convenant Civiel Effect van 2016¹ is – behoudens in het convenant omschreven uitzonderingen – de basis voor het behalen van civiel effect een afgeronde juridische universitaire bacheloropleiding (180 ECTS) en een afgeronde juridische universitaire masteropleiding (60 ECTS). Tevens zijn er in het Convenant minimale eindtermen geformuleerd waaraan opleidingen moeten voldoen om civiel effect aan het masterdiploma te mogen verbinden. Afgestudeerden van de master Jeugdrecht voldoen aan de eisen van het Civiel Effect als zijn deze opleiding volgen in aansluiting op een bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid of Notarieel Recht die aan de Civiel Effect-eisen voldoet.

¹ Partijen bij het Convenant Civiel Effect waren de juridische faculteiten van de Nederlandse universiteiten, de Nederlandse Orde van Advocaten, de Raad voor de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Visie

De masteropleiding Jeugdrecht in Leiden brengt studenten de benodigde kennis en vaardigheden bij om bij te dragen aan de oplossing van ingewikkelde vraagstukken rondom kinderen en gezinnen die met het recht te maken krijgen. De opleiding houdt zich vanuit verschillende rechtsgebieden bezig met kinderrechten en besteedt aandacht aan de invloed van andere disciplines op het jeugdrecht, zoals criminologie en pedagogiek. Jeugdrechtjuristen worden omgevingsbewust opgeleid, met veel oog voor de context en het probleem achter het juridische probleem. De masteropleiding Jeugdrecht is uniek in Nederland en richt zich op studenten die interesse hebben in de rechten van het kind en de positie van de minderjarige in het Nederlands recht. De opleiding leidt juristen op die inzicht hebben in de maatschappelijke en ethische context waarin het jeugdrecht zich ontwikkelt en manifesteert en kunnen daarbij kritisch reflecteren op de rol van het recht.

Typerend voor de opleiding Jeugdrecht is het rechtsgebied-overstijgende karakter, studenten ontwikkelen een gedegen kennis en inzicht in het privaatrecht, bestuursrecht, strafrecht en internationaal recht. De opleiding is zowel nationaal als internationaal georiënteerd, inclusief de invloed van internationale mensenrechten op het jeugdrecht en de doorwerking van mensenrechten in de Nederlandse rechtsorde. Expliciet aandachtspunt binnen de opleiding is de ontwikkeling van vaardigheden (analytische vaardigheden, onderzoeksvaardigheden en communicatieve vaardigheden).

Het panel is positief over het profiel van deze in Nederland unieke juridische opleiding met een intrinsiek rechtsgebiedoverstijgende en een multidisciplinaire aard. De opleiding is gericht op actuele ontwikkelingen en vraagstukken rondom de rechten van het kind en richt zich sterk op het omgevingsbewustzijn van de studenten.

Beoogde leerresultaten

De opleiding levert juristen af die vanuit een rechtsgebied- en discipline-overstijgende aanpak in staat zijn om juridische vraagstukken over kinderen deskundig op te lossen. Daarbij beschikken ze over de communicatieve vaardigheden om dit te doen in overleg met andere betrokken partijen en hun oplossing over te brengen op een publiek van zowel deskundigen als leken. De beoogde leerresultaten geven weer dat de masteropleiding Jeugdrecht verdieping en aanscherping biedt van inzicht, kennis en juridische en academische vaardigheden als vervolg op een juridische bacheloropleiding. Bij afstuderen kan de master zelfstandig een bijdrage leveren aan de rechtsontwikkeling en bezit de kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten en deel te nemen aan het wetenschappelijk debat. De master is in staat om zich op basis van een wetenschappelijk verantwoorde en controleerbare afweging een mening te vormen over maatschappelijke vraagstukken op het terrein van diens opleiding.

Bij de start van de opleiding in 2012, is bij het formuleren van de beoogde leerresultaten gekozen voor een positiefrechtelijke invulling. Dit werd mede ingegeven door de wens van studenten en het beroepenveld dat de afgestudeerden voldoen aan de vereisten van het Civiel Effect en sluit aan bij het profiel van de faculteit. Sinds de start van de opleiding zijn de beoogde leerresultaten grotendeels gelijk gebleven. De komende periode wil de opleiding ruimte bieden voor meer multidisciplinariteit door ruimte te maken voor andere disciplines (met name ethiek en pedagogiek) en deze op te nemen in de beoogde leerresultaten.

Het panel concludeert dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Jeugdrecht aansluiten bij het landelijke Domeinspecifiek Referentiekader Rechtsgeleerdheid (DSRK), zijn neergelegd in de Onderwijs- en examenregeling (OER), aansluiten bij de internationaal erkende Dublin-descriptoren en leiden tot afgestudeerden op wo-masterniveau met een rechtsgebiedoverstijgende blik. Naast aandacht voor kennis en de toepassing daarvan, legt de opleiding veel nadruk op vaardigheden, zowel schriftelijk als mondeling.

Beroepenveld

Het niveau en de oriëntatie van de opleiding zijn afgestemd op de actuele eisen van en aanbevelingen uit het werkveld. De Raad van Advies van de masteropleiding Jeugdrecht bestaat uit leden uit de verschillende sectoren van het beroepenveld en komt minimaal één keer per jaar bijeen om input aan de opleiding te geven. De Raad van Advies bespreekt onder meer de eindkwalificaties en de vormgeving van het curriculum. Ook thema's als scripties en kleinschalig onderwijs komen aan bod. Het panel is van mening dat deze 'eigen' Raad van Advies een duidelijke meerwaarde heeft voor deze unieke opleiding.

De aansluiting met de beroepspraktijk is zichtbaar aanwezig in het onderwijs door middel van vele gastcolleges van professionals uit de praktijk. De brede juridische basis en aandacht voor de ontwikkeling van vaardigheden, maakt dat afgestudeerden in een veelheid van functies terecht komen, zoals de rechterlijke macht, advocatuur, beleidsfuncties bij de (rijks)overheid, de Raad voor de Kinderbescherming of non-profit organisaties. De juridische multidisciplinaire aanpak maakt dat alumni ook geschikt zijn voor functies buiten het jeugdrecht en zelfs buiten het juridische domein.

Weging en Oordeel

Masteropleiding Jeugdrecht: voldoet

Het panel herkent en waardeert het profiel van de masteropleiding Jeugdrecht, waarbij rechtsgebiedoverstijgend aandacht is voor de rechtspositie van kinderen en jongeren. Omgevingsbewustzijn en invloed van andere disciplines zijn expliciet aanwezig, evenals de ruime aandacht voor vaardigheden. Met de Raad van Advies heeft de opleiding een formele gesprekspartner over de verwachtingen en behoeften vanuit de praktijk, naast de vele informele contacten met de praktijk. De beoogde leeruitkomsten zijn passend voor een academische masteropleiding Jeugdrecht en weerspiegelen adequaat de internationaal erkende Dublin descriptoren.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docenten-team maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Organisatie van het onderwijs

De Faculteit der Rechtsgeleerdheid in Leiden is van oudsher een decentraal georganiseerde faculteit met een breed scala aan specialisaties die een enorme rijkdom bieden. Tegelijk constateert het faculteitsbestuur, en ook het panel, een spanning tussen de decentrale aansturing en het bewaken van samenhang en gezamenlijke procedures binnen en tussen de verschillende opleidingen. Nog steeds wordt de inhoud, waar mogelijk, decentraal bij de afdelingen gelegd. De masteropleiding Jeugdrecht is een kleine opleiding, wat maakt dat de afstemming en coördinatie binnen de opleiding soepel verlopen. Tegelijk dient de opleiding zich te verhouden tot facultaire afspraken en procedures waarbij het panel afwijkingen constateert, bijvoorbeeld ten aanzien van de scriptieprocedure. Het panel is van mening dat uniformiteit tussen opleidingen ten aanzien van processen en procedures van belang is voor de studenten en stimuleert de faculteit om de komende jaren in te blijven zetten op onderlinge afstemming en samenwerking ten aanzien van processen en structuren. Uitzonderingen en afwijkingen moeten mogelijk blijven, maar dienen wel beargumenteerd te worden en meerwaarde te hebben.

Onderwijsmethoden en werkvormen

Het didactisch concept berust op activerend, interactief, kleinschalig en uitdagend onderwijs én op verwevenheid van onderzoek en onderwijs. De uitgangspunten van het onderwijs in de masteropleiding Jeugdrecht betreffen de beheersing van het recht en de vaardigheden om dit recht toe te passen. Studenten leren zelfstandig kritisch reflecteren vanuit verschillende perspectieven. Aan de hand van *constructive alignment* bouwen studenten geleidelijk op naar het einddoel, inclusief zelfstandigheid en academische houding. De beoogde leerresultaten zijn per vak omgezet naar leerdoelen. Binnen het curriculum zorgen leerlijnen (inhoudelijke leerlijn en vaardighedenleerlijn) voor samenhang waarbij onderwijs- en toetsvormen zijn afgestemd op de leerdoelen en niveauopbouw.

Met een jaarlijkse instroom van ongeveer 50 geselecteerde studenten, is de opleiding goed in staat om kleinschalig onderwijs te bieden met veel ruimte voor persoonlijke begeleiding en laagdrempelig contact. Hoor- en werkcolleges zijn verplicht en studenten worden geacht voorafgaand aan iedere bijeenkomst relevante literatuur en jurisprudentie te bestuderen. Bij werkgroepen leveren studenten schriftelijke stukken in, of bereiden ze presentaties of mondelinge vraaggesprekken voor. De opleiding zet in op de ontwikkeling van een academische houding en benadering door middel van discussie en reflectie en het oefenen van schrijfvaardigheden.

In Leiden staat, met name in de masteropleidingen, de verwevenheid tussen onderzoek en onderwijs centraal. De afdeling Jeugdrecht van de faculteit doet toonaangevend internationaal onderzoek, de kennis daarvan wordt toegepast in het onderwijs door docenten die tevens onderzoekers zijn. Studenten oefenen onderzoeksvaardigheden door het helder formuleren van een

vraagstuk, het in kaart brengen van diverse wetenschappelijke opvattingen en het geldende recht op dat gebied, het opzoeken van benodigde informatie en het op verantwoorde wijze komen tot goed gemotiveerde conclusies.

Het panel constateert dat de kleinschaligheid van de opleiding bijdraagt aan het interactief, activerend en kleinschalig onderwijs dat wordt nagestreefd. Er is sterke betrokkenheid van studenten en docenten, wat het stellen van vragen en voeren van discussies zo laagdrempelig mogelijk maakt. Studenten zijn positief over dit laagdrempelig contact met docenten. Ook is het via de eigen opleidingscommissie goed mogelijk om feedback te geven; studenten vinden dat er goed wordt geluisterd naar hun feedback.

Curriculum

Het voltijd curriculum van 60 ECTS bestaat uit twee semesters van ieder drie blokken (zie figuur 1 voor een schematisch overzicht). Ieder semester bevat vakken die primair gericht zijn op het verwerven en toepassen van kennis en inzicht én vakken die gericht zijn op het verwerven van juridische academische vaardigheden. Deze komen terug in een inhoudelijke leerlijn (oranje) op het gebied van kinderrechten en een vaardighedenlijn (groen).

Het inleidende vak, *Children's Rights* biedt een kennismaking met internationale kinderrechten en de (in)directe betekenis voor de rechten van kinderen in Nederland. In de daaropvolgende vakken volgt een uitwerking voor de verschillende rechtsgebieden. In het tweede semester kiezen studenten voor één van twee profileringsvakken: Kind en internet, of *Capita Selecta Jeugdrecht* dat ieder jaar een ander, actueel thema behandelt. De vaardighedenlijn omvat in totaal 30 ECTS en bestaat uit het *Practicum*, het *Privatissimum* en de *Scriptie*, ieder 10 ECTS. In het *Practicum* worden studenten vertrouwd en vaardig gemaakt met een aantal voor de rechtspraak noodzakelijke ambachtelijke (procedurele) vaardigheden en verdere verdieping van de kennis en inzicht in het familie- en jeugdrecht. Het *Privatissimum* is gericht op het doen van rechtswetenschappelijk onderzoek naar onderwerpen gerelateerd aan jeugdrecht en internationale kinderrechten en het bereidt studenten voor op de masterscriptie. De opleiding overweegt de volgorde van het *Practicum* en *Privatissimum* om te draaien, wat beter past in het tijdspad van voorbereiding op de scriptie. Een klein punt van aandacht volgens de studenten is de ondersteuning bij de ontwikkeling van vaardigheden, met name bij de begeleiding van het *Practicum*. Studenten geven aan dat het een uitdagend onderdeel is en ze graag meer begeleiding en stimulering van samenwerking zouden krijgen om het leerproces te vergroten.

Curriculum Master Jeugdrecht				
Semester 1			Semester 2	
Children's rights	Practicum Jeugdrecht		Kind en Migratie	Privatissimum Jeugdrecht
Personen- en familierecht vanuit de minderjarige beziens	Jeugdbescherming en jeugdhulp		Scriptie	
			Jeugd- en straf(proces)recht	Kind en Internet

Figuur 1: schematisch overzicht curriculum Master Jeugdrecht

In de *Scriptie* voeren studenten een zelfstandig, wetenschappelijk onderzoek uit naar een juridisch onderwerp. Studenten laten zien dat ze een juridisch vraagstuk of probleem herkennen, een vraag- of probleemstelling kunnen formuleren en beargumenteerd tot een beantwoording en/of oplossing te komen met behulp van regelgeving, jurisprudentie en wetenschappelijke literatuur. De

masterscriptie dient een rechtsvergelijkende component te bevatten. Bij de start van het scriptietraject kunnen studenten vanaf komend jaar deelnemen aan het *Scriptielab* dat een interactief hoorcollege en verschillende werkgroepen omvat. Het helpt studenten bij het ontwerpen van de onderzoeksvraag en onderzoeksopzet. Studenten worden begeleid door een scriptiebegeleider die minimaal drie gesprekken met de student voert (exclusief het eindgesprek) om de voortgang van de student te monitoren en de student te begeleiden bij de verschillende stappen in het traject. De studenten geven in het gesprek met het panel aan dat de keuze voor een scriptieonderwerp erg vroeg moet worden gemaakt, op dat moment hebben ze nog geen volledig beeld van de mogelijke onderwerpen. Echter, om binnen een jaar af te kunnen studeren, is het nodig om al snel aan de slag te gaan. Het panel geeft de opleiding ter overweging mee om bij het *Scriptielab* aandacht te besteden aan thema's die pas in het tweede semester aan bod komen.

Het panel constateert dat de masteropleiding Jeugdrecht een vergelijkbare curriculumstructuur hanteert als de ander masteropleidingen binnen de faculteit, met een heldere combinatie van vakinhoud en vaardigheden. De masteropleiding Jeugdrecht biedt een breed scala aan vakken die het perspectief van het kind goed belichten. Dit zorgt ervoor dat studenten zich zowel breed als gespecialiseerd opgeleid voelen. Studenten geven in het gesprek met het panel aan dat in ieder vak rechtsgebied-overstijgende aspecten aan bod komen met als centraal onderwerp kinderen en jongeren, vaak aan de hand van actuele issues die spelen in de maatschappij. Concluderend stelt het panel dat de masteropleiding Jeugdrecht een goed opgebouwd, mooi curriculum heeft. Het docententeam werkt continu aan het optimaliseren van de opbouw en inhoud, en luistert daarbij goed naar feedback van de studenten.

Vorbereiding op de arbeidsmarkt

Studenten krijgen gedurende de opleiding een goed beeld van de beroepspraktijk. In alle vakken besteden docenten aandacht aan de uitvoering en toepassing van de wet in de praktijk. Docenten zijn sterk verbonden met de buitenwereld en kunnen zo de theorie op natuurlijke wijze illustreren met actuele voorbeelden. Ook wordt in ieder vak een excursie georganiseerd en worden gastdocenten uitgenodigd, professionals uit de praktijk van het jeugdrecht. Studenten krijgen een goede indruk van hoe de praktijk er uit ziet.

Studenten kunnen extra curriculaire stage volgen, de opleiding zet daarbij het netwerk in en deelt de stageplaatsen via de digitale leeromgeving. Een groot deel van de studenten kiest ervoor om deze stage te doen. Tot slot wordt er ook jaarlijks een banenmarkt georganiseerd. Studenten waarderen de voorbereiding op de arbeidsmarkt volgens de NSE.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding

Per vak zijn er vier tot zes contacturen per week, waarbij vakcoördinatoren van parallel lopende vakken regelmatig afstemmen ten aanzien van werkdruk en studielast. De opleiding wordt als pittig ervaren, met name de vakken die in één periode van vijf weken worden gegeven waarin veel nieuwe onderwerpen aan bod komen. Studenten geven aan dat het programma gepaard gaat met pieken en dalen in de studielast, met name als er twee vakken op hetzelfde moment worden gegeven. Met veelal wekelijkse opdrachten kan de druk erg hoog worden, al geven studenten in het gesprek met het panel aan dat veel studenten erg ambitieus zijn en zichzelf extra druk opleggen. Uit de gesprekken concludeert het panel dat er binnen het docententeam wordt nagedacht over een meer evenwichtige verdeling over het jaar en stimuleert de opleiding daarmee door te gaan.

Ook benoemden studenten in het gesprek met het panel de beperkte beschikbaarheid van opnames van hoorcolleges als een verbeterpunt. Bij de voorbereiding op de tentamens zijn dergelijke opnames ondersteunend. De docenten zijn op de hoogte van deze wens en voeren hier regelmatig het gesprek over. Het is een bewuste keuze om niet standaard opnames van colleges te delen. Vaak komen privacygevoelige onderwerpen aan bod, zowel vanuit (gast)docenten als studenten. Docenten geven in het gesprek met het panel aan dat ze een veilige leeromgeving

willen bieden, maar wel overwegen om een deel van de eigen colleges op te nemen en beschikbaar te stellen.

De opleiding kent nu nog geen mentoraat, vanwege de kleinschaligheid weten studenten de mastercoördinator goed te vinden in geval van problemen of vragen. Vanaf 2024-2025 wil de opleiding met mentoraat gaan werken, om te bekijken of dit voor studenten wat oplevert. Studenten geven aan dat ze de benaderbaarheid en betrokkenheid van docenten en mastercoördinator waarderen.

Het rendement na één jaar ligt rond de 25%, na twee jaar is dat 88% (voor het meest recente cohort). In veel gevallen kiezen studenten bewust voor een langere studieduur, bijvoorbeeld door het werken naast de opleiding, het volgen van een extra-curriculaire stage of een tweede masteropleiding. Veel studenten leggen zichzelf en elkaar druk op om extra activiteiten te ontplooiën, omdat ze verwachten zo meer kansen te maken op de arbeidsmarkt. Ook zorgt het scriptietraject in veel gevallen voor vertraging. Naar aanleiding van het advies van het vorige panel, is het beleid binnen de masteropleiding Jeugdrecht aangepast. Nu is het uitgangspunt dat studenten de scriptie binnen zes maanden afronden. Voor verlenging is toestemming nodig, deze wordt enkel verleend bij bijzondere redenen zoals ziekte. Dit leidt tot meer focus bij studenten en meer studenten studeren af binnen twee jaar. Een volgende maatregel gaat in per 2024-2025, waarbij er twee vaste startmomenten van de scriptie worden ingevoerd.

In de gesprekken tijdens het visitatiebezoek gaf de opleiding aan dat een deel van de studenten zeer ambitieus is en hoge cijfers wil halen. Dat geeft prestatiedruk en beïnvloedt het sociale welzijn van deze groep. De opleiding heeft hier oog voor en voert het gesprek met deze studenten om de druk te reduceren. Het panel is positief over de aandacht vanuit de opleiding voor studieduur en studeerbaarheid.

Selectie en instroommomenten

De masteropleiding Jeugdrecht is een selectieve master die per jaar 50 studenten toelaat (45 in september en 5 in februari). Studenten worden geselecteerd op basis van motivatie, cijferlijst en affiniteit met het jeugdrecht. Per jaar schrijven 70-100 studenten zich in, waarvan ongeveer de helft afkomstig is uit de eigen bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid in Leiden. Een punt van aandacht dat de opleiding zelf benoemt, is het feit dat de groep instromende studenten geen goede afspiegeling vormt van de maatschappij en ook niet van het werkveld waarin ze uiteindelijk terechtkomen. Een diverse studentenpopulatie kan bijdragen aan het maatschappelijk en cultureel sensitief zijn en verschillende perspectieven leren innemen. De opleiding denkt na over het vergroten van de diversiteit zonder de kleinschaligheid te verliezen en rekening houdend met de werkdruk van docenten. Het panel beveelt de opleiding aan om te onderzoeken in hoeverre de huidige wijze van selectie, aan de hand van cijfers en een motivatiebrief, bijdraagt aan de diversiteit van de studentengroep. Ook zijn marketing en het helder maken van selectiecriteria richting potentiële studenten van belang, evenals het duidelijk maken dat er verschillende manieren zijn om geschiktheid en motivatie te laten blijken.

Het panel verbaast zich over de verplichting vanuit de universiteit om opleidingen, ook kleine en selectieve opleidingen, twee instroommomenten te laten hanteren. Als zodanig begrijpt het panel dat een tweede instroommoment, in februari, de doorstroom vanuit de bachelor bevordert. Echter, het panel constateert nadelen van het laten instromen van een in de praktijk vaak zeer kleine groep (van vijf) studenten in februari. Het is voor deze studenten moeilijk, wellicht zelfs niet mogelijk, om te worden opgenomen in de zich al gevormde community van de septemberinstromers. Ook is het niet haalbaar om voor deze kleine groep het curriculum opnieuw aan te bieden, waardoor de opbouw van het curriculum niet zoals optimaal gepland is. Tot slot verhoogt het tweede instroommoment de toch al zeer hoge werkdruk bij de docenten. Het panel adviseert daarom aan de Universiteit Leiden te heroverwegen of de voordelen van een tweede instroommoment voor alle masteropleidingen voldoende opwegen tegen de nadelen.

Internationalisering

Het vorige panel adviseerde de opleiding om meer aandacht te geven aan internationale perspectieven zonder de nationale focus los te laten. De opleiding heeft op dit vlak stappen gezet, al in het inleidende vak worden internationale kaders aangereikt van mensen- en kinderrechten, inclusief internationale literatuur. Deze internationale kaders komen vervolgens in verschillende vakken aan bod, inclusief de doorwerking ervan in het Nederlandse Rechtsstelsel. Ook wordt toenadering gezocht met de *Advanced Master International Children's Rights* binnen de faculteit. Studenten kunnen de *monthly meetings* bijwonen met gastsprekers en andere activiteiten. De opleiding stimuleert de weinig diverse studentengroep van Jeugdrecht om deel te nemen aan extra curriculaire activiteiten met studenten van de Advanced Master, die bestaat uit vele nationaliteiten en jurisdicties. Helaas is de animo voor deelname aan deze activiteiten beperkt.

Docenten

Volgens de zelfevaluatie kent de opleiding een divers en hecht docententeam dat wordt geleid door de opleidingsdirecteur die wordt bijgestaan door de mastercoördinator en de scriptiecoördinator. De meeste docenten zijn deels werkzaam (geweest) in de praktijk, bijvoorbeeld als rechter of advocaat. Ook maakt de opleiding regelmatig gebruik van gastdocenten. De studenten zijn positief over de docenten die enthousiast lesgeven en experts zijn in hun vakgebied. Ook zijn de docenten betrokken bij de studenten en bereid vragen te beantwoorden en ze actief te betrekken in het onderwijs en het eigen onderzoek. Studenten melden ook dat de gastcolleges de leerervaring verrijken door praktijkvoorbeelden en verdere verdieping van de stof. De gastdocenten en gastcolleges bieden volgens de studenten een bredere blik dan enkel de juridische aspecten, maar includeren ook maatschappelijke discussies en het gesprek over ethische dilemma's.

De faculteit heeft een uitgebreid docentprofessionaliseringsaanbod. Er geldt een verplichting tot BKO voor docenten met een aanstelling van 0,5 fte of meer, de overige docenten mogen een BKO behalen, of volgen de cursus *Uitvoeren*. Ervaren docenten kunnen een SKO behalen. Onderwijs wordt binnen de faculteit steeds belangrijker, zo wegen goede onderwijsprestaties zwaarder mee bij de beoordeling van medewerkers. De faculteit is daarnaast op zoek naar een tussenstap tussen BKO en SKO, bijvoorbeeld het opbouwen van een medior kwalificatie aan de hand van verschillende en kleinere modules. Het panel vindt dit een interessant idee en stimuleert de faculteit dit plan verder uit te werken.

Binnen de faculteit is in toenemende mate aandacht voor onderwijskundige aspecten, wat zich uit in het aantrekken van een onderwijskundige en het van elkaar leren door docenten (bijvoorbeeld via de LTC-lunchbytes). De faculteit is voornemens om het professionaliseringsaanbod voor docenten uit te breiden, mede omdat docentontwikkeling een belangrijke voorwaarde is voor het succesvol doorvoeren van de onderwijskundige vernieuwingen.

De werkdruk voor docenten in dit kleine docententeam is hoog, onder meer door de vele actieve werkvormen en extra-curriculaire activiteiten. Docenten bevestigen dat de werkdruk hoog is en een kleine opleiding veel extra taken met zich meebrengt. Aan de andere kant vinden ze het ook prettig dat ze veel ruimte hebben om als team een eigen curriculum samen te stellen. Docenten vinden ook het regelmatige contact met studenten waardevol en de inzet van gastdocenten neemt enige druk weg. Binnen de opleiding wordt nagedacht over mogelijkheden om de werkdruk te beperken, bijvoorbeeld door studenten scriptieonderwerpen te laten kiezen die aansluiten bij de aandachtsgebieden van de docenten. Ondanks de aandacht voor werkdruk en werkdrukverlagende maatregelen, is het panel van mening dat werkdruk een blijvend aandachtspunt moet zijn en blijven, zeker in het kader van de wens om kleinschalig onderwijs te blijven bieden.

Weging en Oordeel

Masteropleiding Jeugdrecht: voldoet

Het onderwijs is kleinschalig, activerend en interactief met grote betrokkenheid van docenten en studenten. Het curriculum van de masteropleiding Jeugdrecht is goed opgebouwd, samenhangend en sluit aan bij het profiel van de opleiding. Ook werkt de opleiding aan het rendement, met name de maatregelen rondom het scriptietraject lijken effect te hebben.

De masteropleiding Jeugdrecht is een eigenstandige opleiding en er vindt veel afstemming plaats tussen docenten. Het panel vindt het belangrijk dat de opleiding meebeweegt met de ontwikkelingen op facultair niveau, waar steeds meer standaard processen en procedures gelden met voldoende ruimte voor de eigen invulling van een opleiding. Naast het bieden van duidelijkheid aan studenten, kan dit ook helpen bij het bedwingen van de hoge werkdruk voor docenten.

De opleiding wil de diversiteit van de instromende studentengroep vergroten, het panel stimuleert deze ambitie en denkt dat aanpassingen in de marketing en selectie daar mogelijkheden voor bieden. Het panel vindt het vanwege studentenwelzijn, kwaliteit van het onderwijs en werkdruk van de docenten ongewenst dat kleine masteropleidingen, zoals de master Jeugdrecht, twee instroommomenten moeten hanteren.

De opleiding heeft een hecht, enthousiast en kundig docententeam dat wordt gewaardeerd door de studenten. Het inzetten van gastdocenten zorgt voor aanvullende expertise, meer connectie met de beroepspraktijk en biedt enige verlaging van de werkdruk. Studenten waarderen de relatie die in ieder vak wordt gelegd met de beroepspraktijk. Het docententeam luistert naar de feedback van studenten en werkt continu aan het optimaliseren van het programma.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Uitgangspunten van toetsing

De Faculteit der Rechtsgeleerdheid hanteert vier uitgangspunten voor de constructie van toetsing. Het eerste uitgangspunt is *constructive alignment*, met daaraan gelieerd het concept backward design. Daarbij wordt bij het ontwerp van onderwijs en (bijbehorende) toetsing vertrokken vanuit de vraag wat de studenten moeten kennen en kunnen aan het einde van het vak. Vervolgens worden onderwijs- en toetsvormen hier op aangepast. De laatste jaren is gewerkt aan het verbeteren van de *alignment*, zoals door het inzichtelijk maken van de leerdoelen van een vak in de studiegids. Voor elke opleiding is een toetsplan opgesteld waarin staat aangegeven hoe de leerdoelen van een vak gelieerd zijn aan de eindkwalificaties van de opleiding. Dit geeft richting bij het geven van onderwijs en maakt inzichtelijk voor docenten welke leerdoelen binnen een vak dienen te worden behandeld. Per vak wordt een toetsmatrijs opgesteld waarin staat welk leerdoel met welke vragen en op welk niveau wordt getoetst.

Het tweede uitgangspunt is gedegen toetsen, waarbij toetsen aan de eisen rondom validiteit, transparantie en betrouwbaarheid moeten voldoen. De opleiding maakt gebruik van het vierogenprincipe als kwaliteitscheck; voorafgaand aan het afnemen van de toets, bekijkt een andere docent deze toets onder meer in het licht van de leerdoelen. Ook het gebruik van de toetsmatrijzen zorgt voor versterking van de gedegenheid van toetsing.

Uitgangspunt drie betreft de docent- en examinerontwikkeling. De basis hiervoor wordt gelegd door de verplichting dat docenten beschikken over een BKO-kwalificatie. Ten tijde van het visitatiebezoek werd er gewerkt aan plannen om de docentontwikkeling verder uit te bouwen. Het vierde en laatste uitgangspunt is een gedegen kwaliteitsborging van toetsing. De examencommissie borgt de kwaliteit van toetsing en controleert over de uitgangspunten rondom toetsen worden nageleefd, zie ook paragraaf onder Examencommissie.

In studiejaar 2023-2024 is gestart met de herziening van het facultaire toetsbeleid, waarbij een toetswerkgroep een richtlijn heeft opgesteld ten aanzien van onder meer *low stakes* toetsen, het meer strategisch inzetten van toetsen en overwegingen voor de herziening van het herkansingsbeleid.

Systeem van toetsing

Binnen de masteropleiding Jeugdrecht wordt ieder jaar door betrokken docenten besproken of de toetsing van een vak moet worden aangepast. Ook worden tentamens vooraf beoordeeld door een onafhankelijke docent (vierogenprincipe). Schriftelijke toetsen worden voorzien van een toetsmatrijs om te garanderen dat de juiste leerdoelen op het juiste niveau en op een passende manier worden getoetst.

Het systeem van toetsing is veelal summatief, waarbij de meeste vakken van de opleiding Jeugdrecht meerdere toetsen kennen. Naast de veelgebruikte tentamens maakt de opleiding gebruik van schriftelijke (casus)opdrachten, een paper en/of een presentatie. Toetsing van de vakken *Practicum* en *Privatissimum* vindt plaats aan de hand van een serie van schriftelijke opdrachten en een pleidooi of referaat. Studenten krijgen bij iedere opdracht feedback die ze kunnen gebruiken bij de volgende opdracht. Het panel constateert dat de verwevenheid tussen onderwijs en toetsvorm goed is.

Studenten zijn tevreden over de variatie in toetsvormen en de nadruk die ligt op begrip van de stof. Hoewel de schriftelijke eindtoets bij veel vakken voor 70% meetelt, is er vooral in het tweede semester ruimte voor andere toetsvormen, zoals het opstellen van stukken, pleiten en filmpjes opnemen. Ook geven studenten aan dat de cijfers die ze ontvangen voldoende representatief zijn voor het werk dat ze erin steken. Een deel van de studenten zou graag meer en representatieve oefententamens tot hun beschikking hebben. Docenten geven aan dat het type vraagstelling van de oefententamens representatief is, maar de onderwerpen in het vakgebied snel veranderen. Dit laatste maakt het moeilijk om ook inhoudelijk representatieve oefententamens te bieden. Het panel vindt het met name van belang dat studenten weten in hoeverre een oefententamen representatief is.

Toetsing afstuderen

In de masterscriptie tonen studenten aan dat ze een juridisch vraagstuk of probleem herkennen, een vraag- of probleemstelling kunnen formuleren en beargumenteerd tot een beantwoording en/of oplossing te komen met behulp van regelgeving, jurisprudentie en wetenschappelijke literatuur.

Masterscripties worden sinds kort aan de hand van een digitaal scriptiebeoordelingsformulier beoordeeld. Bij de beoordeling van de masterscriptie vullen eerste beoordelaar (begeleider) en tweede, onafhankelijke, beoordelaar separaat het scriptiebeoordelingsformulier in waarbij de tweede beoordelaar geen oordeel geeft over het scriptieproces. In overleg wordt het eindcijfer bepaald. Het panel concludeert dat de beoordeling van de scripties voldoende onafhankelijk plaatsvindt en docenten stemmen voldoende af over de scriptiebeoordelingen.

Bij een aantal scriptiebeoordelingen uit de steekproef zag het panel een extreem hoge plagiaatscore, soms wel tot 98%, zonder heldere of met een onjuiste verklaring door de beoordelaars. Uit de gesprekken bleek dat aanpassingen in het beoordelingssysteem tot gevolg hadden dat scripties een tweede keer op plagiaat werden gecontroleerd met de tweede keer hoge plagiaatscores als gevolg. Docenten waarmee het panel sprak, gaven aan dat er bij (opvallend) hoge plagiaatscores in meer detail wordt gekeken naar mogelijke oorzaken van deze hoge plagiaatscores, maar dat het niet door alle docenten netjes op het beoordelingsformulier wordt gezet. Het panel adviseert om op de formulieren aan te geven dat een check is gedaan, om de kwaliteitszorg inzichtelijk te houden.

Examencommissie

De faculteitsbrede examencommissie voert haar wettelijke taken uit met tien leden en een secretaris. Tentamenkwaliteit wordt op twee manieren onderzocht; bij de studentvakevaluaties en aan de hand van een steekproefsgewijze controle van tentamens (inclusief toetsmatrjjs, antwoordmodel en kwaliteitseisen van het tentamen). De vakcoördinatoren krijgen individueel de bevindingen te horen. Een rapportage wordt ook gestuurd aan de opleidingsdirecteur en aan de portefeuillehouder onderwijs van het faculteitsbestuur. In het Handboek kwaliteitsborging toetsing heeft de examencommissie een lijst met criteria opgenomen die ze hanteert bij het toezicht op de tentamenkwaliteit. Naast een steekproefsgewijze check van vakken, bekijkt de examencommissie jaarlijks bij een opleiding of het geheel aan vakleerdoelen de eindkwalificaties dekt. Het afgelopen jaar betrof dit de masteropleiding Rechtsgeleerdheid. Periodiek doet de examencommissie ook onderzoek naar de beoordeling van de bachelor- en masterscripties.

Op basis van de gesprekken tijdens het visitatiebezoek concludeert het panel dat de examencommissie een goed beeld heeft van de toetskwaliteit in de opleidingen, inclusief datgene wat goed gaat en dat wat beter kan. Wel merkt het panel op dat het decentrale karakter van de faculteit een proactieve uitvoering van de taken van de examencommissie bemoeilijkt. Zo krijgt het panel de indruk dat adviezen van de examencommissie niet altijd worden opgevolgd. Er zijn bijvoorbeeld discrepanties tussen de OER, Regels en Richtlijnen van de examencommissie en wat er in de studiehandleiding van een vak staat. Het panel vindt het belangrijk dat de examencommissie

niet alleen een controlerende, maar op onderdelen ook een regelgevende rol heeft. Dat betekent dat het panel een proactieve houding van de examencommissie stimuleert en aan het faculteitsbestuur adviseert om de examencommissie op korte termijn goed in positie te zetten om met het (formele) instrumentarium dat tot haar beschikking staat de regie strakker in handen te nemen. Het faculteitsbestuur dient zorg te dragen dat de opleidingen met de adviezen van de examencommissie aan de slag gaan en het panel adviseert de examencommissie de opvolging van de adviezen te monitoren. Het is mede de verantwoordelijkheid van het faculteitsbestuur en het opleidingsmanagement dat adviezen van de examencommissie daadwerkelijk worden opgevolgd en dat wordt gestreefd naar meer uniformiteit binnen en tussen de opleidingen op het gebied van toetsing. Het panel is namelijk van mening dat voor een goede borging meer uniformiteit rondom toetsing nodig is, met name in de masteropleiding. Er lijkt veel vrijheid voor iedere afstudeerrichting om processen en procedures aan te passen. Het panel adviseert om gezamenlijke kaders en standaarden af te spreken waar alleen beargumenteerd en met instemming van de examencommissie van kan worden afgeweken.

Een voorbeeld van het gelijktrekken en aanhouden van gezamenlijke procedures binnen de faculteit, is het aanwijzen van tweede beoordelaars bij de scriptiebeoordelingen van de masteropleiding. De examencommissie kijkt naar geschiktheid van de individuele beoordelaars. Bij beoordelaars die (nog) niet gepromoveerd zijn, beoordeelt de examencommissie de onderzoekservaring die deze docent heeft en beslist op basis daarvan over de geschiktheid als scriptiebeoordelaar. Op basis van het gesprek met de examencommissie, heeft het panel er vertrouwen in dat deze toetsing voldoende zorgvuldig plaatsvindt. Echter, het blijkt mogelijk te zijn dat de opleiding (vaak de scriptiecoördinator) een tweede, niet-gepromoveerde beoordelaar aanwijst naast een begeleider en eerste beoordelaar die ook niet gepromoveerd is. Deze situatie is volgens het panel, met name bij de masteropleiding, ongewenst. Het panel stelt dat bij de masteropleiding in ieder geval één beoordelaar gepromoveerd moet zijn, dit hoeft niet noodzakelijk de begeleider te zijn. Bij de bacheloropleiding heeft het de voorkeur dat minimaal één van de begeleiders gepromoveerd is. Twee promovendi als begeleiders dient uitgesloten te zijn. In samenspraak tussen de opleidingen en examencommissie dient hiervoor een oplossing te worden gevonden.

Fraude(preventie)

De faculteit heeft op verschillende manieren aandacht voor fraude en de preventie daarvan. Naast informatie over (de gevolgen van) tentamenfraude krijgen studenten bij aanvang van de studie in het tutoraat voorlichting over plagiaat. Alle scripties en de meeste papers worden met behulp van antiplagiatsoftware gecontroleerd. Aanvullend is de professionaliteit van docenten een belangrijke waarborg bij het traceren van ongeregelheden. Eén van de wijzen waarop dit gebeurt, is door actieve scriptiebegeleiding waarin het proces en de totstandkoming van het eindproduct inzichtelijk is.

De faculteit en de examencommissie erkennen dat het risico van fraude toeneemt door de ontwikkelingen van artificiële intelligentie (AI). De eerste stappen op het vlak hoe daar mee om te gaan, zijn gezet door de universiteit met het opstellen van richtlijnen. De implementatie van de richtlijnen brengt de nodige uitdagingen met zich mee, met name bij de beoordeling van schriftelijke taalvaardigheid. Het panel vindt dat de wijze waarop de faculteit en opleidingen omgaan met ontwikkelingen op het gebied van AI proactiever kan; dit geldt overigens voor meerdere juridische faculteiten in Nederland. Het is van belang dat er afspraken worden gemaakt over goed gebruik en het voorkomen van misbruik van AI en bijvoorbeeld het genereren van (basis)teksten. Voor detectie van eventuele fraude door studenten is het van belang dat niet alleen het eindproduct, maar ook tussenproducten worden bekeken en dat in gesprek met de student wordt vastgesteld of hij/zij de stof begrijpt en beheerst.

Weging en Oordeel

Masteropleiding Jeugdrecht: voldoet

Met de herziening van het toetsbeleid in 2023-2024, heeft de faculteit grote stappen gezet in de validiteit, transparantie en betrouwbaarheid van de toetsing. In de praktijk ziet het panel dat toetsing van de master Jeugdrecht grotendeels schriftelijk plaatsvindt met aanvullend andere

toetsvormen, met name in het tweede semester. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de toetsing.

De examencommissie heeft een goed beeld van de toetskwaliteit binnen de opleidingen, inclusief adviezen voor verbetermogelijkheden. Het panel adviseert aan het faculteitsbestuur en het opleidingsmanagement om de examencommissie beter in positie te zetten en zorg te dragen voor het opvolgen van de adviezen. Het panel benadrukt het belang van centralisering van toetsbeleid en toetspraktijk en van uniformiteit binnen de faculteit ten aanzien van processen en procedures. Het panel adviseert om kaders en standaarden af te spreken waar alle opleidingen en afdelingen zich aan houden. Een specifiek aandachtspunt is de aanwijspprocedure van masterscriptie-beoordelaars. Het panel vindt – net als de examencommissie – dat minimaal één van de beoordelaars gepromoveerd dient te zijn. Dit blijkt in de praktijk niet altijd het geval. De opleidingen hebben in voldoende mate aandacht voor fraude en plagiaat, al ziet het panel graag een meer proactieve houding ten aanzien van de ontwikkelingen op het gebied van AI.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Afstudeerniveau Masteropleiding Jeugdrecht

Het panel bekeek 15 scripties van recent afgestudeerden van de Masteropleiding Jeugdrecht. De steekproef van de afstudeerdossiers werd getrokken uit een lijst van alle afgestudeerden van 2022 en 2023, rekening houdend met een spreiding over beide cohorten en gegeven beoordelingen. Het panel sluit zich volledig aan bij de beoordelingen die door de examinatoren zijn gedaan. In de ogen van het panel tonen de studenten met hun scriptie aan dat zij de beoogde leerresultaten van de Masteropleiding Jeugdrecht realiseren en de bagage hebben om in het werkveld aan de slag te gaan.

De scripties die het panel las, gaan over het algemeen over relevante en actuele vraagstukken, zoals ontucht of meerouderschap. Met name de goede en excellente scripties behandelen originele onderwerpen, voegen informatie toe aan de bestaande kennis en zijn vernieuwend. Scripties die rond de zes zijn beoordeeld zouden aan kwaliteit kunnen winnen door een duidelijkere onderzoeksvraag of deelvragen en/of meer samenhangende formulering ervan. Daarnaast is in sommige scripties ruimte voor verbetering op het gebied van precisie en diepgang, bijvoorbeeld in het jurisprudentieonderzoek en in het evaluerende deel van de scriptie. De scripties zien er doorgaans verzorgd uit en de structuur van de werken draagt bij aan de leesbaarheid, die in de vrijwel alle gevallen prettig is. Het positieve beeld van het panel sluit aan bij de informatie in de zelfevaluatie dat scripties van de masteropleiding Jeugdrecht nogal eens leiden tot een publicatie of prijzen winnen.

Het panel is positief over de wijze waarop de examinatoren de beoordelingsformulieren invullen. De feedback is helder en uitgebreid. Sterke punten en tekortkomingen van de onderzoeken worden expliciet genoemd in de beoordelingen. De nauwkeurigheid die de examinatoren hierin betrachten, maakt dat het panel ook bij de twijfelgevallen inzicht heeft in de overwegingen van de examinatoren en zich volledig kan aansluiten bij de gegeven cijfers.

Niet alle beoogde leerresultaten worden in de scriptie afgedekt. In het toetsplan is aangegeven in welke studieonderdelen de overige beoogde leerresultaten worden getoetst op eindniveau. Het panel stelt vast dat alle beoogde leerresultaten op eindniveau worden getoetst, maar vraagt zich af in hoeverre docenten en studenten zich ervan bewust zijn dat ze in bepaalde vakken op eindniveau worden getoetst.

Alumni

Na het afstuderen zijn de arbeidsmarktperspectieven gunstig voor de Jeugdrecht-juristen. De meeste studenten vinden snel een baan op wo-niveau, bijna de helft binnen de rechterlijke macht. De alumni zijn tevreden en voelen zich goed voorbereid op de arbeidsmarkt. Zoals al bij standaard 2 is genoemd, is de eenduidige samenstelling van de masterpopulatie geen afspiegeling van de maatschappij. Alumni – en ook de studenten waarmee het panel sprak – zijn zoekende naar meer raakvlak met de diversiteit in de praktijk.

Weging en Oordeel

Masteropleiding Jeugdrecht: voldoet

Op basis van de steekproef van scripties concludeert het panel dat de studenten bij afstuderen voldoen aan de beoogde eindkwalificaties. Het panel is positief over de kwaliteit van de

afstudeerwerken. Het beoordelingsformulier wordt in bijna alle gevallen navolgbaar en uitgebreid ingevuld, het panel kan zich in alle gevallen vinden in het gegeven eindcijfer.

Na afstuderen zijn de arbeidsmarktmogelijkheden gunstig, hetgeen volgens het panel de meerwaarde van deze masteropleiding Jeugdrecht bevestigt.

Algemeen eindoordeel

Het panel is onder de indruk van de masteropleiding Jeugdrecht met heldere focus en rechtsgebiedoverstijgende benadering. Het onderwijs is kleinschalig, activerend en interactief en wordt gegeven door kundige en enthousiaste docenten. De nauwe relatie met de beroepspraktijk biedt een meerwaarde voor studenten die gemotiveerd en enthousiast zijn. In de kern is de masteropleiding Jeugdrecht een prachtige opleiding, waarbij het panel met name in de randvoorwaarden een aantal aandachtspunten constateert, zoals meer uniformiteit binnen de faculteit processen en procedures, het selectieproces en de positionering van de examencommissie.

Het panel beoordeelt alle standaarden van de masteropleiding Jeugdrecht als voldoet. Dit leidt volgens de NVAO-beslisregels tot het eindoordeel *positief* voor de opleiding.

5. AANBEVELINGEN

Hoewel de coördinatie en afstemming binnen de opleiding goed verlopen door de kleine omvang van de opleiding, dient Jeugdrecht zich ook te verhouden tot facultaire afspraken en procedures. Op dit vlak constateert het panel afwijkingen tussen opleidingen, bijvoorbeeld in het scriptietraject. Uniformiteit tussen de opleidingen is in het belang van voor studenten en kwaliteitszorg. De opleidingen en faculteit worden gestimuleerd om in te (blijven) zetten op onderlinge afstemming en samenwerking ten aanzien van processen en structuren. Uitzonderingen en afwijkingen moeten mogelijk blijven, maar dienen wel beargumenteerd te worden en meerwaarde te hebben.

De opleiding denkt na over het vergroten van de diversiteit in de studentenpopulatie zonder de kleinschaligheid te verliezen en rekening houdend met de werkdruk van docenten. Het panel beveelt de opleiding aan om te onderzoeken in hoeverre de huidige wijze van selectie bijdraagt aan de beperkte diversiteit van de studentengroep. Ook zijn marketing en het helder maken van selectiecriteria richting potentiële studenten van belang, evenals het duidelijk maken dat er verschillende manieren zijn om geschiktheid en motivatie te laten blijken.

Het panel adviseert aan het College van Bestuur van de Universiteit Leiden om de eis voor een tweede instroommoment te heroverwegen voor kleine opleidingen. Het panel is van mening dat de voordelen niet opwegen tegen de nadelen en dat een tweede instroommoment ten koste van de kwaliteit van het onderwijs, de werkdruk van de docenten en het welzijn van de studenten gaat.

De opleiding en faculteit hebben oog voor de hoge werkdruk van docenten en werken aan maatregelen, bijvoorbeeld door de feitelijke studieduur te verlagen. Het panel is positief over de ingezette acties, maar vraagt blijvende aandacht voor de werkdruk van docenten.

Het is mede de verantwoordelijkheid van het faculteitsbestuur dat de adviezen van de examencommissie daadwerkelijk worden opgevolgd en wordt gestreefd naar meer uniformiteit tussen en binnen opleidingen op het gebied van toetsing. De examencommissie dient op korte termijn in positie te worden gezet om met het (formele) instrumentarium dat tot haar beschikking staat, de regie strakker in handen te nemen.

De ontwikkelingen op het gebied van AI gaan snel en hebben impact op de manier van lesgeven en toetsen van het onderwijs, zeker bij opleidingen in de rechtsgeleerdheid waar veel toetsing plaatsvindt aan de hand van teksten en essays. Het panel vindt het belangrijk dat er heldere afspraken zijn over goed gebruik en het voorkomen van misbruik van AI en dat deze afspraken bekend zijn bij studenten.

BIJLAGE I

Beoogde leerresultaten

Kennis en inzicht

1. De master heeft grondige kennis van en diepgaand inzicht in de grondbeginselen en systematiek van het jeugdrecht, de historische context en de van belang zijnde verdragen, wetten en regelingen – en de onderlinge samenhang daarvan:
 - a. het VN-verdrag inzake de rechten van het kind, het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en andere internationale mensen- en kinderrechtenstandaarden;
 - b. de relevante bepalingen uit de boeken 1, 7 en 10 van het Burgerlijk Wetboek, het wetboek van Strafrecht en het wetboek van Strafvordering, de Jeugdwet en bijbehorende wetten en regelingen.
2. De master heeft grondige kennis van en inzicht in de (procesrechtelijke) positie van de minderjarige en van ouders en verzorgers in de relevante deelgebieden van het nationale en internationale recht – en het onderscheid daartussen, te weten:
 - a. het staats- en bestuursrecht -> m.n. (gesloten) jeugdzorg;
 - b. het straf- en strafprocesrecht -> m.n. jeugdstraf(proces)recht, aanpak jeugdcriminaliteit, de rechtspositie van de minderjarige als slachtoffer in het strafrecht;
 - c. het civiele recht -> m.n. jeugdbescherming, personen- en familierecht en de positie van het kind in het gezin, inclusief internationaal privaatrecht;
 - d. het internationaal publiekrecht -> m.n. kinderrechten en de doorwerking in het Nederlandse rechtssysteem;
 - e. het Europees recht -> m.n. de erkenning van de positie van de minderjarige in Europees recht en het belang daarvan voor het Nederlandse recht.
3. De master heeft inzicht in de maatschappelijke en ethische context waarin het jeugdrecht zich ontwikkelt en manifesteert.

Toepassen kennis en inzicht

4. De master is in staat de bovengenoemde kennis toe te passen in de wetenschap, d.w.z. is in staat complexe problemen die betrekking hebben op de onderdelen genoemd onder 2. diepgaand en in onderling verband te analyseren – en hiervoor creatieve juridische oplossingen te verzinnen.
5. De master is in staat de bovengenoemde kennis toe te passen in de rechtspraak (waaronder de zgn. Togaberoepen indien deze opleiding wordt afgerond in combinatie met het afsluitend examen van de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid of Notarieel recht die voldoet aan de door de relevante beroepsorganisaties geformuleerde Civiel Effect-eisen).
6. De master is in staat de bovengenoemde kennis toe te passen in de beroepspraktijk van beleidsmakers en belangenorganisaties (bijv. bij het ontwikkelen van lobbyactiviteiten).

Oordeelsvorming

7. De master is in staat om zich op basis van wetenschappelijk verantwoorde feiten en gegevens, en op basis van een beargumenteerde, verantwoorde en controleerbare afweging, zelfstandig een mening te vormen over juridische en maatschappelijke vraagstukken op het gebied van m.n. het jeugdrecht, maar ook aanverwante rechtsgebieden.
8. De master is in staat om uitkomsten van juridisch wetenschappelijk onderzoek op het gebied van het jeugdrecht op waarde te schatten
9. De master heeft de competentie om vanuit verschillende rechtsgebieden maatschappelijk relevante thema's te bestuderen en de opgedane kennis van verschillende rechtsgebieden toe te passen op maatschappelijke vraagstukken binnen het jeugdrecht.
10. De master is in staat kritisch na te denken over de ethische, sociaal-maatschappelijke en politieke implicaties van kwesties op het gebied van het (jeugd)recht en zich zelfstandig een mening te vormen op basis van een beargumenteerde afweging van relevante aspecten bij een bepaald vraagstuk, en deze mening te presenteren.

Communicatie

11. De master is in staat om zijn bevindingen en conclusies over concrete casus op het gebied van m.n. het jeugdrecht, maar ook aanverwante rechtsgebieden, mondeling en schriftelijk helder te presenteren: a. voor vakgenoten, waar nodig in de door de juridische beroepspraktijk vereiste vorm (verweerschrift, verzoekschrift, pleitnota, pleidooi); b. voor direct betrokkenen bij (juridische) vraagstukken in het jeugdrecht met geen of beperkte juridische kennis.
12. De master is in staat zijn meningen, bevindingen en conclusies over kwesties op het gebied van m.n. het jeugdrecht, maar ook aanverwante rechtsgebieden, schriftelijk en mondeling helder te presenteren aan collega's uit de beroepspraktijk van beleidsmakers en belangenorganisaties (waar nodig in de vorm van een beleidsnotitie of lobbydocument).
13. De master is in staat wetenschappelijke debatten op het gebied van de deelgebieden genoemd onder 2. te volgen en daaraan deel te nemen.
14. De master is in staat de resultaten van zijn juridische onderzoek schriftelijk en mondeling te presenteren volgens de normen van het juridische wetenschappelijke onderzoek.

Leervaardigheden

15. De master heeft de leervaardigheden verworven om (grotendeels) zelfstandig juridisch onderzoek op het terrein van m.n. het jeugdrecht, maar ook aanverwante rechtsgebieden, uit te voeren dat in beginsel tot de academische promotie zou kunnen leiden.
16. De master heeft de leervaardigheden verworven om de tijdens de opleiding verworven kennis en vaardigheden op het gebied van m.n. het jeugdrecht, maar ook aanverwante rechtsgebieden, (grotendeels) zelfstandig verder uit te zoeken

BIJLAGE II**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Universiteit Leiden Masteropleiding Jeugdrecht Voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE III**Programma, werkwijze en beslisregels****Programma bachelor en masteropleidingen Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden ²**

10 juni 2024		
09.00	10.15	Vorbereidend overleg panel
10.15	10.30	Presentatie Innovatie Master
10.30	11.30	Gesprek met formeel verantwoordelijken (faculteitsbestuur)
11.40	12.40	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken Ba en Ma RGL
12.40	13.40	Lunch
13.40	14.10	Gesprek met studenten Ba Rechtsgeleerdheid
14.20	15.00	Gesprek met docenten Ba Rechtsgeleerdheid
15.00	15.45	Intern overleg panel
15.45	16.15	Gesprek met studenten Ma Rechtsgeleerdheid
16.25	17.05	Gesprek met docenten Ma Rechtsgeleerdheid
17.05	17.50	Intern overleg panel
18.00	18.30	Korte rondleiding Kamerlingh Onnes Gebouw
11 juni 2024		
09.00	09.30	Vorbereidend overleg panel
09.30	10.30	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken Ba/Ma Notarieel Recht, Ba/Ma Fiscaal Recht, Ma Jeugdrecht
10.40	11.20	Gesprek met docenten Ba en Ma Notarieel Recht
11.30	12.10	Gesprek met studenten Ba en Ma Notarieel Recht
12.10	13.10	Lunch
13.10	13.50	Gesprek met studenten Ba en Ma Fiscaal Recht
14.00	14.40	Gesprek met docenten Ba en Ma Fiscaal Recht
14.50	15.20	Intern panel overleg
15.20	15.50	Gesprek met studenten Ma Jeugdrecht
16.00	16.40	Gesprek met docenten Ma Jeugdrecht
16.40	17.30	Intern panel overleg
17.30	18.10	Gesprek met alumni van alle opleidingen (verdeeld over tafels)
7 juni 2024		
09.00	09.30	Vorbereidend panel overleg
9.30	10.15	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken Ma Law & Society
10.25	10.55	Gesprek met studenten Ma Law & Society
11.05	11.45	Gesprek met docenten Ma Law & Society
11.45	12.45	Lunch
12.45	13.45	Gesprek met facultaire examencommissie
13.45	15.15	Intern panel overleg
15.15	15.45	Pending issues (optioneel)
15.45	16.25	Eindgesprek met bestuur en opleidingsdirecteuren
16.25	17.25	Intern panel overleg / opstellen terugkoppeling
17.30	17.45	Plenaire mondelinge terugkoppeling

² In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

De Rechtenopleidingen van Universiteit Leiden werden van 10 t/m 12 juni 2024 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep Rechtsgeleerdheid, sub-cluster WO Rechten 2. Dit sub-cluster bestond uit opleidingen van Universiteit Utrecht, Tilburg University en Universiteit Leiden. Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het visitatiepanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het visitatiepanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

In opdracht van het cluster WO Rechten 2 verzorgde evaluatiebureau Hobéon de begeleiding van de visitatie. Meg van Bogaert en Inge van der Hoorn traden op als coördinator en Meg van Bogaert, Hester Minnema en Inge van der Hoorn waren secretaris binnen het sub-cluster. Zij zijn door de NVAO getraind en als secretaris geregistreerd.

De coördinatoren van het sub-cluster lichtten het visitatiepanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de procedure en over de van hen verwachte attitude vóór, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de coördinatoren voor een kalibratie van het visitatiepanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het visitatietraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het visitatiepanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door de opleidingen geleverde documentatie heeft het panel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleidingen. Voorafgaand aan het locatiebezoek bestudeerden de panelleden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Daarnaast stuurde de opleiding een lijst van afgestudeerden over de periode 2021 - 2023 naar de coördinatoren, die in samenspraak met de voorzitter (tenminste) 15 eindwerken per opleiding selecteerden. Bij de selectie hielden zij rekening met de spreiding van de varianten, eindcijfers en de beoordelaars. Voorafgaand aan het bezoek stelde de opleiding de geselecteerde scripties met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel.

Tijdens een voorbereidend intern paneloverleg besprak het panel het informatiedossier en de onderliggende documenten en de voorlopige bevindingen van de verschillende leden. Bovendien zijn de bevindingen van het visitatiepanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van de opleidingen. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'. De verificatie door het visitatiepanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie.

Het panel heeft het conceptprogramma voor de visitatie bekeken en hier feedback op gegeven. Na overleg met de universiteit heeft het panel met inachtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het visitatiepanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het visitatiepanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de

aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het visitatiepanel. Het panel ontving geen reactie.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitaties binnen het cluster WO Rechten 2 (Universiteit Utrecht, Tilburg University, Universiteit Leiden) zijn allen uitgevoerd onder begeleiding van Hobéon. De drie universiteiten in dit cluster hebben met elkaar afgestemd dat de voorzitter en twee panelleden het kernpanel vormden. Zij namen deel aan alle drie de visitaties en zij zorgden op die manier voor een gelijke wijze van beoordeling. Afstemming tussen alle deelpanels heeft ook plaatsgevonden door een gezamenlijke instructie over de werkwijze en over het beoordelingskader aan alle panelleden die betrokken zijn bij de visitaties in het cluster WO Rechten 2.

Het oordeel van het visitatiepanel, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het visitatiepanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het visitatiepanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE IV

Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport opleiding
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding
- Schematisch programma-overzicht
- Onderwijs- en examenregeling – OER (inclusief eindkwalificaties)
- Examencommissie
 - Handboek kwaliteitsborging toetsing
 - Jaarverslagen Examencommissie
 - Rapportage kwaliteitsborging beoordeling masterscripties 2020-2021
 - Regels en Richtlijnen Examencommissie
- Jaarverslag opleidingscommissie FdR 2022-2023
- Rapportage herinschrijvingsrendement
- Scriptiehandleidingen
- (Concept) Richtlijn Toetsing FdR
- Jaarverslagen
 - Jaarverslag_opleiding Bachelor_Rechtsgeleerdheid 2022-2023
 - Jaarverslag opleiding Master Rechtsgeleerdheid 2022-2023
- Toetsplannen
-
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van vijftien recent afgestudeerden van de Ma Jeugdrecht de eindwerken bestudeerd. Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE V

Panelsamenstelling

Op 31 januari 2024 heeft de NVAO-goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleidingen Ba en Ma Rechtsgeleerdheid, Ba en Ma Fiscaal Recht, Ba en Ma Notarieel Recht, Ma Jeugdrecht en Ma Law & Society van Universiteit Leiden, onder het nummer PA-1486. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	WO Rechten 2
----------------------	--------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functieomschrijving	Rol
Prof. mr. A. Oskamp	Voormalig rector magnificus van de Open Universiteit	Voorzitter
Prof. dr. R. Wessel	Vice-decaan en hoogleraar Europees Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen	Lid
Prof. mr. E. du Perron	Raadsheer bij de Hoge Raad en hoogleraar Privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam	Lid
Dr. mr. S. Jansen	Universitair hoofddocent Publiek Recht aan Universiteit Maastricht	Lid
Prof. mr. S. Struijk	Hoogleraar Sanctierecht en universitair hoofddocent Strafrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam	Lid
Prof. mr. G. Meussen	Hoogleraar Fiscaal Recht aan de Radboud Universiteit Nijmegen	Lid
Prof. mr. S. Roes	Hoogleraar bij de Vaksectie Notarieel Recht aan de Radboud Universiteit Nijmegen	Lid
N. de Kruijf LLB	Student Ma Rechtsgeleerdheid (Intellectueel Eigendomsrecht) aan de Vrije Universiteit Amsterdam	Studentlid
Mr. dr. Th. Reijnen	Universitair docent notarieel recht aan de Vrije Universiteit Amsterdam en werkzaam bij FBN Juristen te Amsterdam	Scriptiereferent
A. Galle PhD LLM	Universitair hoofddocent financial law & governance aan de Erasmus Universiteit Rotterdam	Scriptiereferent
Dr. N. Doornbos	Universitair hoofddocent Rechtssociologie aan de Universiteit van Amsterdam	Scriptiereferent
Prof. dr. Arnaud de Graaf	Hoogleraar International Taxation aan de University of Curaçao Dr. Moises da Costa Gomez	Scriptiereferent
Dr. P. de Winter	Universitair docent Empirisch Juridisch Onderzoek Vakgroep Staats- en Bestuursrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen	Scriptiereferent
Mr. G. Ruitenberg	Universitair hoofddocent bij de afdeling Privaatrecht van de Vrije Universiteit Amsterdam en programmaleider van het onderzoeksprogramma van het Amsterdams Centrum voor Familie & Recht (ACFL)	Scriptiereferent
Mr. dr. H. ter Haar	Universitair docent Notarieel Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen	Scriptiereferent
Prof. mr. H. Broeksteeg	Hoogleraar Staatsrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen en sinds 2019 gastdocent staatsrecht aan Nyenrode Business Universiteit	Scriptiereferent
Mr. dr. J. Huijter	Universitair docent Molengraaf Instituut voor Privaatrecht, Universiteit Utrecht	Scriptiereferent
Dr. M. van Bogaert	Zelfstandig adviseur en NVAO geregistreerd secretaris	Inhoudelijk procescoördinator / secretaris
I. van der Hoorn MSc	Adviseur bij Hobéon en NVAO geregistreerd secretaris	Logistiek coördinator / secretaris

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Sir Winston Churchilllaan 273
2288 EA Rijswijk
Postbus 70, 2280 AB Rijswijk
+31 (0)88 998 3140
www.hobeon.nl
info@hobeon.com